

ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLIKLARI ORQALI 1-SINF O'QUVCHILARINING EKOESTETIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

Alijonova Maftunaxon Maxamadjon Qizi

Farg'ona Davlat Universiteti Talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8199002>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-July 2023 yil

Ma'qullandi: 28-July 2023 yil

Nashr qilindi: 31-July 2023 yil

KEY WORDS

loyihaga asoslangan ta'lim,
kompetentlik, tabiat ne'matlari,
chiqindi, iqtisodiy tarbiya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada amalda mavjud darsliklarda berilgan ma'lumotlar va topshiriqlar asosida ekoestetik kompetensiyani o'quvchilar ongida shakllantirishning ma'no-mazmuni, ekologik kompetensiyaning mohiyatini tushunish uchun eng samarali bo'lgan epistemologik va ontologik yondashuvni ilmiy tahlili tadqiq qilinadi. Loyihaga asoslangan ta'limning bugungi kun uchun, ekoestetik kompetensiyani shakllantirish va rivojlantirish uchun naqadar muhim ekanligi maqolada tahlil qilinadi.

Biz **"Ekoestetik kompetensiya"** tushunchasining tub mohiyatini anglab yetishimiz uchun, avvalo, **"Ekologik kompetensiya"** atamasining ma'nosini aniqlashimiz shart va majbur bo'lgan talablarning biridir. Hozir biz **"Kompetentlik"** tushunchasiga oid bir qancha ta'riflarni ko'rib chiqish asosida psixologik – pedagogik lug'atlarda tushunchalarning asosiy talqinlarini ajratib ko'rsatib o'tmoqchimiz. Ushbu tushunchalarni tahlil qilish asosida esa "kompetentlik" atamasining ma'nosini aniqlaymiz. S.I.Ozhegovning lug'atida kompetensiya tushunchasini "kimdir yaxshi biladigan bir qator masalalar" deb tushuniladi.¹ D.N.Ushakov lug'atida kompetensiya "ma'lum bir shaxs vakolat, bilim, tajribaga ega bo'lgan masalalar, hodisalar majmuasi" deb ta'riflanadi.² N.G. tomonidan tomonidan tahrir qilingan xorijiy so'zlar lug'atida Komlev quyidagi ta'rifni beradi: "1) har qanday sohadan xabardorlik; 2) har qanday shaxsning texnik topshiriqlari". Alekseevaning fikriga ko'ra, kompetensiya – bu shakllangan qadriyatlar va motivlar, bilimlar, ta'lim va hayotiy tajriba, individual xususiyatlar, moyilliklarga asoslanib, hayotiy vaziyatlarda va kasbiy faoliyatda yuzaga keladigan turli darajadagi muammolar va vazifalarni hal qilish qobiliyatini tavsiflovchi individuallikning tizimli integral sifati.³

I.S.Sergeev va V.I.Blinov o'z ishida "Kompetensiyaga asoslangan yondashuvni qanday amalga oshirish kerak". Sinf va sinfdan tashqari ishlar kompetensiyani noaniqlik sharoitida bilimlarni faollashtirishga tayyorlik va unumli mehnat uchun mavjud potentsialda ifodalangan

¹ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 27-maydagi "O'zbekiston Respublikasi Ekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 434 –son qarori

² <https://www.un.org/ru/ga/unep/index.shtml>

³ Anapiyayev Foziljonning "Kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan Davlat ta'lim standartlari"
<http://matematika.uz/2017/02/kompetensiyaviy-yondashuv/>

nostandart ta'lim natijasi sifatida belgilaydi.⁴ L.A.Zimnyaya fikricha, kompetensiyalar qandaydir ichki potensialdir. Yashirin psixologik neoplazmalar (bilimlar, g'oyalar, harakatlar dasturlari, algoritmlari), qadriyatlar va munosabatlar tizimi, keyinchalik insonning vakolatlarida dolzarb faoliyat ko'rinishlari sifatida namoyon bo'ladi. Shaxsning xatti-harakatlari va faoliyatida namoyon bo'ladigan bu kompetensiyalar uning shaxsiy fazilatlarini, xususiyatlari.⁵ Kompetentlik va kompetensiya tushunchalarining yetarlicha keng tahlili O.P.Merzlyakovaning ta'lim jarayonida bir-birini to'ldirish tamoyilini amalga oshirish asosida talabalarning asosiy kompetensiyalarini shakllantirishga bag'ishlangan dissertatsiya ishida berilgan. Kompetentlik deganda bilim, ko'nikma, qadriyat yo'nalishlari va majmuyi tushuniladi. Inson hayotining yoki kasbiy faoliyatining muayyan sohadagi muammolarni muvaffaqiyatli hal qilish uchun zarur bo'lgan amaliy tajriba. Kompetentlik deganda, shaxsning bilim, ko'nikma va qiymat yo'nalishlari yig'indisiga, shuningdek, mavjudlik sohasidagi boy tajribaga asoslangan individual integratsiyalashgan sifati tushuniladi. Endi "Ekologik kompetensiya" tushunchasining ta'rifiga o'tamiz. Maktab o'quvchilarining kompetensiyalarini o'rganishga oid ilmiy adabiyotlar va ishlar yetarlicha ko'pligiga qaramasdan, ekologik kompetensiyani o'rganishga unchalik katta ahamiyat berilmagan.⁶ Hozirgi vaqtda olim-metodistlar tomonidan aniqlangan asosiy tushunchalarni ko'rib chiqamiz. Shunday qilib, D.S.Ermakov o'z ishida ekologik kompetensiyaning mohiyatini tahlil qildi va bu tushunchaning tuzilishini aniqladi. U ekologik kompetensiyaning mohiyatini tushunish uchun eng samarali bo'lgan ikkita yondashuvni ko'rib chiqdi: **epistemologik va ontologik**. Birinchisi, muallifning fikriga ko'ra, "dunyodagi kognitiv munosabatning fundamental tabiati"ga asoslanadi. Gnoseologik yondashuvda u kompetensiyaning bilim, ko'nikma, nazariy bilim va amaliy ko'nikmalaridan foydalanish kabi tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatadi. Ontologik yondashuvda muallif kompetensiyaning mohiyatini shundan ajratib ko'rsatadiki, dunyo inson uchun ahamiyatlidir va buning evaziga u o'zini dunyo uchun mas'ul his qiladi. "Kompetensiyani aniqlashga ontologik yondashuv shundan iboratki, uni shaxsning dunyo bilan o'zaro munosabatida amalga oshiriladigan borliq shakli sifatida ko'rib chiqish mumkin".⁷ D.S.Ermakov ekologik kompetensiyani kadrlar tayyorlash darajasiga qo'yiladigan me'yoriy talablar tizimi sifatida belgilaydi. A.N.Zaxlebniy, E.N.Dzyatkovskaya ekologiya muammolarini hal qilish, hayotni saqlab qolish va barqaror takror ishlab chiqarish sohasida talabalarning ekologik kompetensiyasi faqatgina fan ta'limining natijasi bo'libgina qolmay, balki yaxlit umumiy madaniy ko'rsatkich ekanligiga ishongan.⁸ Mualliflar umumiy ta'limga nisbatan ekologik kompetensiyani o'quvchining umumiy ko'nikmalarini va fan bilimlarini mustaqil ravishda o'tkazish, hamda har tomonlama qo'llash qobiliyati bilan bog'lab ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

⁴ Ермаков Д.С. « Экологическая компетенция учащихся : содержания, структура , особенности формирования »

⁵ Мелникова Е.В. Формирование экологических компетенций студентов через проектно – исследовательскую деятельность // Молодой ученый. – 2015 .№3(83). – с. 347-349. URL: <https://moluch.ru/archive/83/15268>

⁶ Abdujabborovna, K.S. (2021 y) Bolalar uyi tarbiyalanuvchilarining pedagogik shartlari. Norasmiy ta'limda Yevropa innovatsiyalari jurnali, 1(2), 158-160.

⁷ Akbarova Z (2020, December) between Concept And Concept In Lin

⁸ Zokirova, S. M. (2019). Contrast Analysis Of Syntactic Layer Units. Scientific Bulletin Of Namangan State University, 1(8), 250-255.

Hozir birgalikda 2021-yil nashrdan chiqqan 1-sinf ona tili va o'qish savodxonligi darsliklarini mavjud ekoestetik kompetensiyani shakllantirishga xizmat qiluvchi ma'lumotlar bilan tanishib chiqamiz. Darslikning butun bir bobi ekoestetikaga bag'ishlangan bo'lib, "Tabiat ne'matlari" deb nomlangan. Mavzulari esa quyidagilar:

a) Yashil sayyora

7. Tabiat va hayvonlarni asrash uchun o'z loyihangizni tuzing.

MEN TABIATNI ASRAYMAN

LOYIHA

Tabiatni asrash uchun sizga nimalar kerak?

Ishni nimadan boshlaysiz?

Bu ishlarni qilganingizdan so'ng, nimalar o'zgaradi?

Uyda, oilangiz davrasida o'z loyihangiz taqdimotini uyushtiring. Har bir masalani tartib bilan so'zlab berishga harakat qiling.

b) Mo'jizaviy hasharot

c) Uy hayvonlari

Har bir mavzu oldiga mos rasmlar berilgan. Masalan, "Yashil sayyora" mavzusi oldiga daraxt va quyosh rasmi, "Mo'jizaviy hasharot" mavzusi oldiga asalarini, "Uy hayvonlari" mavzusi oldiga esa qo'zichoq va bolakay tasviri tushirilgan. O'quvchilar darslikni ochishlari bilan bu mavzularga yetib kelganlarida, aynan nimani o'rganishlarini ongli ravishda tushunadilar va beixtiyor varoqlab ko'radilar.

Diqqatni tortadigan yana bir narsa shuki, 1-sinf o'quvchilari uchun loyiha ishi tuzish topshirig'i berilganligidir.

LAT (Loyihaga asoslangan ta'lim)ning yaqqol namunasi bo'lmish ushbu topshiriq asnosida tabiatni asrash uchun nimalar qilish kerak degan savolga o'quvchilar o'zlari yechim topadilar. Ya'ni rasmda

mavjud savollar orqali ishni rejalashtiramiz.

I. KIRISH. Tabiatni asrash uchun nimalar kerak? Zaruriy asboblardan va yetarli miqdorda pul.

II. ASOSIY QISM. Nima ish qilish kerak?

III. NATIJA. Siz amalga oshirgan ishlar natijasida nimalar o'zgaradi? Bundan tabiat va insoniyat uchun qanday naf bor?

E'tibor beradigan tomoni loyiha taqdimotining o'tkazilishidir. Mavzu oxirida o'quvchilar oilalarida o'zlarining loyiha taqdimotlarini o'tkazishlari kerak ekanliklari uyga vazifa qilib berilgan. Tasavvur qiling 7 yoshli o'quvchi o'z loyihasi, uning bosqichlari va uni amalga oshirsa nimalar ro'y berishi xususida nutq so'zlamog'da. Bu nima uchun kerak? Shu vaqtgacha biz ta'lim sohasida o'quvchilarga faqatgina "Chiqindini faqat maxsus idishga tashlashimiz kerak" degan gapni uqtirar edik. Ammo hozirgi vaqtda vaziyat unday emas. Bugungi kun o'quvchisi kechagi o'quvchi emas. O'quvchilarda bir qancha o'rinli savollar bor. Masalan:

- Chiqindilarni tashlaganimizdan keyin, ularni nima qilishadi?
- Chiqindilarni yig'ishganlaridan keyin, biror joyga borib tashlashadi. U hududlar ham chiqindilarga to'ladiku!
- Buni oldini olish uchun nima qilish kerak?
- Chiqindilarni qayta ishlash nima degani?

Tasavvur qiling, qo'lingizda meva po'chog'i bor. Uni qayerga tashlaysiz?

52

Yuqoridagi loyiha ishi aynan shu savollarga yechim bera oladi. Eng yaxshi tomoni shuki, bu savollar yechimini o'quvchining o'zi topadi. Darslikning 52-sahifasi ham aynan "chiqindilar"ga bag'ishlangan.

Rasmlar orqali ekoestetik tarbiya haqida tushuntirish berib o'tilgan ushbu tasvirda meva po'chog'ini qayerga tashlash kerak ekanligi, uning oqibatlari, foydasi va zarari xususida so'z boradi.

"Chiqindi" tushunchasidan biroz chetlashgan holda, iqtisodiy tarbiya va ekoestetik tarbiya tushunchalarini umumlashtiraylik.

Bu qanday sodir bo'ladi? Amaldagi 1-sinf ona tili va o'qish savodxonligi darsligi bunga to'la-to'kis yechim bera oladi.

Darslikning 69-sahifasida "Aborning hikoyasi" deb nomlangan matn berilgan va ushbu, matn ekoestetik kompetensiyani rivojlantirish davomida iqtisodiy jihatdan foyda ko'rish nazariyasi nima ekanligini qisqa matn asosida tushuntirib berilgan. Savol va topshiriqlar orqali mustahkamlangan.

ABORNING HIKOYASI

O'tgan yili dadam bozordan ikki tanga-ga qo'zichoq olib berdi. Uni yaxshilab parvarish qildim. Yem berdim, o'tloqda boqdim. Mana, bir yil o'tib, qo'zichog'im qo'chqor bo'ldi. Uni bozorda o'n tangaga sotdik. Qarang-a, naqd sakkiz tanga daromad qildim! Siz ham biror hayvon boqqanmisiz?

U 1 kunda 6 litr sut beradi.

6 litr sut 1 tanga turadi.

Tasavvur qiling. Sizing bitta sigiringiz bor. U sizga har kuni 6 litr sut beradi. Demak, siz sigir sutini sotib, 1 kunda 1 tanga, 1 haftada esa 7 tanga pul ishlaysiz. Shular haqida kichik hikoya yozing.

- 1 Yana qaysi uy hayvonlarini boqib, daromad topish mumkin?
- 2 Qo'zichoq bilan qo'chqorning farqi nimada?

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Biz pedagoglar har doim o'quvchilarimizga hayvonlarga yaxshi munosabatda bo'lishimiz kerak, ularni parvarish qilishimiz kerak deymiz. Ammo bundan qanday foyda

ko'rish mumkinligi haqida gapirmaymiz. Darslik bu muammo yechimini bergan.

- Kichik bir qo'zichoqni 2 tangaga sotib olib, 1 yildan keyin uni 10 tangaga sotish va undan 8 tanga daromad qilish.
- Sigir 1 kunda 6 l sut beradi. 6 l sut 1 tanga tursa, 1haftada 7 kun bor deb hisoblasak, har hafta 7 tanga foyda qilish mumkin.

Ushbu tushunchalar kichik maktab yoshidagi o'quvchilarga tushuntirilmoqda. Iqtisodiy jihatdan foyda ko'rish va ekoestetik kompetensiya birlashib, qanday yaxshi natija berishi ko'rsatilgan. Ammo hayvonlarga yetarli ozuqa berilmasa, parvarish qilinmasa, kasal bo'lganda davolanmasa bunday muvaffaqiyatga erishish mumkin emas.

XULOSA

Respublika ta'lim markazi tomonidan tasdiqlangan va amalda bo'lgan 1-sinf ona tili va o'qish savodxonligi har tomonlama mukammal tuzilgan bo'lib, o'quvchilarning fikrlashi va dunyoqarashini o'stirishga, hayotga real ko'z bilan qarashga o'rgatadi, hayotiy vaziyatlarda va kasbiy faoliyatda yuzaga keladigan turli darajadagi muammolar va vazifalarni hal qilish qobiliyatini tavsiflovchi individuallikning tizimli integral sxemasini yarata olish nima ekanligi LAT asosida berilganligi bilan esa xarakterlidir. Eskoestetik kompetensiya ta'limning ilk bosqichlaridan boshlab o'rgatilishining ma'no mazmuni va unga qo'yiladigan talablar har doim vaqtga va zamonga nisbatan o'zgarib borishi bugungi kun talabi ekanligi hech kimga sir emas va bu yangi darsliklarda o'z isbotini topgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ganiyeva S.A "Bo'lajak O'qituvchilarni ekologik kompetentligini rivojlantirish" Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti Ilmiy Axborotlari 2021-yil 5-son 23-34
2. Mizayeva N.A " Talabalarda ekologik kompetentlikni rivojlantirish tizimini takomillshtirish metodikasi" Chirchiq – 2021-y
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 27-maydagi "O'zbekiston Respublikasi Ekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 434 –son qarori
4. <https://www.un.org/ru/ga/unep/index.shtml>
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 27-maydagi "O'zbekiston Respublikasi Ekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 434 –son qarori
6. Мелникова Е.В. Формирование экологических компетенций студентов через проектно – исследовательскую деятельность // Молодой ученый. – 2015 .№3(83). – с. 347-349. URL:
7. <https://moluch.ru/archive/83/15268>
8. Ganiyeva S.A "Bo'lajak O'qituvchilarni ekologik kompetentligini rivojlantirish" Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti Ilmiy Axborotlari 2021-yil 5-son 23-34
9. Mizayeva N.A " Talabalarda ekologik kompetentlikni rivojlantirish tizimini takomillshtirish metodikasi" Chirchiq – 2021-y
10. Mamajonov Sh, Nishonov M, O_rmonov.S – Atmosfera havosini muhofaza qilish – monografiya Farg_ona klassik nashriyoti 2021-yil
11. Mamajonov Sh, Odilxo_jazoda N, Jo_rayev B. –Oliy ta'lim muassasalari kimyo o'qituvchilarining ekologik kompetentlik darajasini rivojlantirish||.

12. Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. 2022-yil 9-son.
13. Mamaxonova J. —Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik bilim va madaniyatini rivojlantirishning nazariy metodologik asoslari Science and innovational scientific journal, 2022-yil
14. <https://hiddenshell.ru/uz/sovremennye-metody-fasilitacii-gruppovoi-raboty-osnovnye-metodicheskie/>
15. "Ona tili va o'qish savodxonligi" 1-sinf uchun darslik, Toshkent - 2021
16. 1. Alimdjanovna, X. M. (2022). CLIMATE CONTROL AND LIGHT CONTROL IN A SMART HOME. European Journal of Interdisciplinary Research and Development, 8, 149-155.
17. Jo'rayev Vohid Tojimatovich, A. M. (2022). Working With Geospatial and Descriptive Data in A Geoinformation System. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 11, 113-116.
18. Jo'rayev, V. T. (2020). The role and advantages of distance courses in the innovative educational system. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(10), 434-439.
19. Muxtoraliyevna, Z. S., & Madinabonu, E. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA INGLIZ TILINI O'QITISHNING O'ZIGA XOSLIGI. IJTIMOVIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 3(5), 190-197.
20. Nilufar, O. (2022). XALQ OG 'ZAKI IJODI VOSITASIDA BOSHLANG 'ICH SINFLAR O 'QUVCHILARINING TALAFFUZI VA NUTQINI O 'STIRISH TEXNOLOGIYASI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(11), 416-423.
21. O'rinova, N. M. (2023). TYUTORLIK FAOLIYATINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE "THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS ", 2(6), 17-22.
22. O'rinova, N. M. (2023). TYUTORLIK FAOLIYATINI TASHKILIY METODIK JIHATDAN SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI. INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE " INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION", 2(6), 5-10.
23. O'rinova, N. M., & Muminova, N. J. (2022). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA O 'QUV-KVEST TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY JIHATLARI. Academic research in educational sciences, 3(5), 460-472.
24. O'Rinova, Nilufar Muhammadovna BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI TYUTORLIK FAOLIYATIGA TAYYORLASH MEXANIZMLARI // ORIENSS. 2023. №4-2.
25. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Nodavlat ta'lim xizmatlarini ko'rsatish faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017yil 15 sentyabrdagi PQ-3276-sonli qarori
26. Qizi, O. N. K., & Qizi, M. A. M. (2021). The interest of junior school age students and their impact on speech performance. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(10), 1861-1864.
27. Qizi, O. N. Q. (2021). Ways To Work with Difficult Sounds in The Pronunciation of Younger Students. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 1(1), 91-93.
28. Rahmatjonovich, T. D., & Ruslanovna, M. B. (2022). Creative Activity of Students in the Lessons. Spanish Journal of Innovation and Integrity, 6, 440-445.
29. S.M. Zokirova. (2023). INTERLANGUAGE HOMONYMS AS A TRANSLATION PROBLEM. Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence, 2(5), 248-251.

30. Teshaboyev, D., & Usmonova, M. (2023). BOSHLANG 'ICH SINFLARIDA "UYUSHIQ BO 'LAKLAR" MAVZUSINI O 'RGATISHDA INTERFAOL METODLAR VA MUSTAQIL ISHLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(5 Part 2), 252-257.
31. Teshaboyev, D., & Xamdanova, M. (2022). UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABINING BOSHLANG'ICH SINFLARIDA ONA TILI O'QITISH METODIKASI. Eurasian Journal of Academic Research, 2(5), 823-827.
32. Teshaboyev, Dilmurod, Ne'Matova, Mahfuza Ma'Rufjon Qizi BOSHLANG'ICH SINFLARIDA QO'LLANGAN HARAKAT SEMALI FE'LLARNING SEMANTIKASI // ORIENS. 2023. №3.
33. Tojimatovich, J. V. (2023). CONCEPT AND ESSENCE OF INFORMATION SECURITY. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(4), 643-647.
34. Tojimatovich, J. V. . (2023). Digital Transformation of Educational Management System. Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education, 2(4), 202-206.
35. Valijonovna K. I. et al. About Humorous Literature For Children. – 2022.
36. Valijonovna, X. I. (2022). FORMING OF EDUCATIONAL MOTIVATION FOR PRIMARY SCHOOLCHILDREN. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(10), 83-91.
37. Valizhonovna, K. I. (2023). THE ROLE OF SPELLING IN IMPROVING STUDENTS'LITERACY. Open Access Repository, 4(2), 768-774.
38. Valizhonovna, K. I., & Malikakhan, A. (2023). Develop the Speech of Primary Class Students Modern Issues. Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences, 16, 7-10.
39. XOLDAROVA, I., & ALIJONOVA, M. (2023). SINFLAR TASHQARI ISHLAR ORQALI O'QUVCHILARNING AQLIY FAOLIYATI VA DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH. Journal of Pedagogical and Psychological Studies, 1(5), 141-146.
40. Zokirova , S. M., & Tojialiyeva , D. R. qizi. (2023). O'ZBEK BOLALAR SHE'RIYATIDA VATAN TASVIRI. Educational Research in Universal Sciences, 2(3), 539-546.
41. Zokirova Sohiba Muhtoralievna, & Tojialiyeva Dilnoza Rasuljon qizi. (2023). VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIVIALASHDA AN'ANAVIYLIK VA ZAMONAVIYLIK. Educational research in universal sciences, 2(4), 805-810.
42. Zokirova Sohiba Mukhtoralievna, & Kholikova Mukhtasar Kurbonali qizi. (2023). The Problem of Defining a Riddle. Texas Journal of Philology, Culture and History, 18, 22-26.
43. Тешабоев, Д. Р. (2022). ЭРГАШ ГАПЛИ ҚЎШПРЕДИКАТИВ БИРЛИКЛАР ФАЛСАФИЙ НАРСА КАТАГЕРИЯСИ СИФАТИДА. IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(11), 25-30.
44. Уринова, Н. М., & Таджибоева, Х. М. (2018). Педагогические основы развития социальной активности учащейся молодежи. In international scientific review of the problems of philosophy, sociology, history and political science (pp. 29-33).